

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ**

**Δ/ΝΣΗ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΩΝ (Δ14)**

Πληροφορίες : **Ι. Παπαδόπουλος**
210 – 33 68 110
Ε. Ράπτη
210 – 33 68 109

FAX : 210 - 3368116

**Δ/ΝΣΗ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ
(Δ13)**

Πληροφορίες : **Στ. Γιωτάκου**
210 – 33 68 112

Ταχ. Δ/ση : **Σταδίου 29**
Ταχ. Κώδικας : **10110 - Αθήνα**

Αθήνα, 24 / 3 / 2017

Αριθ. Πρωτ. : Φ.10043 / οικ.14226 / 431

ΠΡΟΣ : 1. ΕΦΚΑ

Γραφείο κ. Διοικητή
Αγ. Κωνσταντίνου 8
102 41 Αθήνα

2. ΕΤΕΑΕΠ

Φιλελλήνων 13 – 15
105 57 Αθήνα

ΚΟΙΝ. : Γενικό Λογιστήριο
του Κράτους
Κάνιγγος 29
101 10 Αθήνα

**ΘΕΜΑ : «Γνωστοποίηση διατάξεων του άρθρου 36 παρ. 1 και 2 του ν.4387/2016
για την παράλληλη ασφάλιση»**

Με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν.4387/2016 διαμορφώνεται νέο πλαίσιο σχετικά με την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) σε περίπτωση πολλαπλής απασχόλησης. Η βασική αλλαγή αφορά στη κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 39 του ν.2084/1992, όπως ισχύει, που προέβλεπαν την υποχρεωτική ασφάλιση σε έναν φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο των από 1/1/1993 ασφαλισμένων που είχαν υποχρέωση ασφάλισης σε περισσότερους του ενός φορείς κύριας ασφάλισης λόγω απασχόλησης ή ιδιότητας, και συνεπώς την υποχρέωση καταβολής μίας ασφαλιστικής εισφοράς.

Σημειώνουμε ότι η ανωτέρω ρύθμιση, όσον αφορά στα πρόσωπα που υπάγονται στην ασφάλιση του Δημοσίου, εφαρμόζεται συμπληρωματικά με τις ομοίου περιεχομένου ρυθμίσεις του άρθρου 17 του ν.4387/2016.

Ειδικότερα, στην παρ. 1 του κοινοποιούμενου άρθρου ρυθμίζονται τα θέματα καταβολής ασφαλιστικών εισφορών σε περίπτωση πολλαπλής επαγγελματικής δραστηριότητας για την οποία βάσει γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων των ενταχθέντων στον ΕΦΚΑ φορέων κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου, όπως αυτές ίσχυαν μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του ν.4387/2016, **προέκυπτε υποχρέωση υπαγωγής στην ασφάλιση σε περισσότερους του ενός φορείς κύριας ασφάλισης** (για παράδειγμα μισθωτός που ασκεί συγχρόνως ελεύθερο επάγγελμα και ως εκ τούτου μέχρι 31/12/2016 είχε υποχρέωση ασφάλισης στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και στον ΟΑΕΕ).

Στην παρ. 2 του κοινοποιούμενου άρθρου ρυθμίζονται τα θέματα καταβολής ασφαλιστικών εισφορών σε περίπτωση πολλαπλής επαγγελματικής δραστηριότητας για την οποία βάσει γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων των ενταχθέντων στον ΕΦΚΑ φορέων κύριας ασφάλισης, όπως αυτές ίσχυαν μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του ν.4387/2016, **προέκυπτε υποχρέωση υπαγωγής σε έναν φορέα κύριας ασφάλισης** (για παράδειγμα υγειονομικός που απασχολείται ως μισθωτός σε ιδιωτική κλινική και συγχρόνως διατηρεί ιδιωτικό ιατρείο και ως εκ τούτου μέχρι 31/12/2016 είχε υποχρέωση ασφάλισης στο ΕΤΑΑ – ΤΣΑΥ και για τις δύο δραστηριότητες).

I. Ρυθμίσεις παρ. 1 του άρθρου 36 του ν.4387/2016

A. Υποχρέωση πολλαπλής καταβολής ασφαλιστικών εισφορών στον ΕΦΚΑ από 1/1/2017

Σύμφωνα με την παρ. 1, οι ασφαλισμένοι, ανεξαρτήτως εάν υπήχθησαν στην κοινωνική ασφάλιση πριν ή μετά την 1/1/1993 (παλαιοί και νέοι ασφαλισμένοι), εφόσον ασκούν πολλαπλή επαγγελματική δραστηριότητα για την οποία είχαν υποχρέωση ασφάλισης σε περισσότερους του ενός από τους ενταχθέντες στον ΕΦΚΑ φορείς κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, καταβάλλουν από 1/1/2017 τις προβλεπόμενες από τα άρθρα 38, 39 και 40 του ν.4387/2016 ασφαλιστικές εισφορές για την κύρια ασφάλισή τους, για κάθε επαγγελματική δραστηριότητα που ασκούν.

Όπως δε ρητά προβλέπεται στην παρ. 7 του εν λόγω άρθρου, καταργείται από 1/1/2017 το άρθρο 39 του ν.2084/1992, όπως ισχύει, για υποχρεωτική ασφάλιση των από 1/1/1993 και μετά ασφαλισμένων σε έναν μόνο φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο. Συνεπώς από 1/1/2017 οι ασφαλισμένοι (πριν και μετά την 1/1/1993) που ασκούν πολλαπλή επαγγελματική δραστηριότητα υπάγονται σε έναν φορέα

ασφάλισης, εν προκειμένω τον ΕΦΚΑ, έχουν όμως υποχρέωση καταβολής πολλαπλών εισφορών.

Ειδικά για παλαιούς ασφαλισμένους που μέχρι 31/12/2016 υπάγονταν υποχρεωτικά στην ασφάλιση φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο ως μισθωτοί και στην ασφάλιση του ΕΤΑΑ – ΤΣΜΕΔΕ λόγω ιδιότητας, δηλαδή λόγω εγγραφής στο ΤΕΕ χωρίς να ασκείται επαγγελματική δραστηριότητα, στις περιπτώσεις αυτές θεωρείται ότι οι ασφαλισμένοι έχουν υποχρέωση καταβολής μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς ως μισθωτοί βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 και μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς ως αυτοαπασχολούμενοι βάσει του άρθρου 39 του ανωτέρω νόμου, δεδομένου ότι οι καταστατικές διατάξεις του πρώην ΕΤΑΑ – ΤΣΜΕΔΕ περί υποχρεωτικής υπαγωγής στην ασφάλιση λόγω ιδιότητας εξακολουθούν να ισχύουν.

B. Ανώτατο και κατώτατο όριο αποδοχών / εισοδήματος

Από τις διατάξεις των άρθρων 38, 39 και 40 του ν.4387/2016 προβλέπεται κατώτατο και ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών / εισοδήματος επί του οποίου υπολογίζονται οι μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές.

Συγκεκριμένα, για τους **εμμίσθους ασφαλισμένους** προβλέπεται **ανώτατο όριο** ασφαλιστέων αποδοχών ίσο με το 10πλάσιο του εκάστοτε προβλεπόμενου κατώτατου βασικού μισθού άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών (σήμερα το ανώτατο όριο διαμορφώνεται σε €5.860,80), το οποίο εφαρμόζεται και επί πολλαπλής μισθωτής απασχόλησης ή έμμισθης εντολής όσον αφορά στην εισφορά ασφαλισμένου. Επίσης, από το άρθρο 27 παρ. 1 του ν.4445/2016 προβλέπεται **κατώτατο όριο** ασφαλιστέων αποδοχών για τους μισθωτούς με πλήρη απασχόληση ίσο με το ποσό που αντιστοιχεί στον κατώτατο βασικό μισθό άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών (σήμερα το κατώτατο όριο διαμορφώνεται σε €586,08). Σε περίπτωση που υπάρχει πλήρης απασχόληση μισθωτού έως 25 ετών, το κατώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών διαμορφώνεται σε €510,95.

Για τους **ελεύθερους επαγγελματίες** και **αυτοαπασχολούμενους** (ασφαλισμένους προερχόμενους από τον πρώην ΟΑΕΕ και το πρώην ΕΤΑΑ αντίστοιχα), προβλέπεται **κατώτατο όριο** μηνιαίου εισοδήματος ίσο με τον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο βασικό μισθό άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών (σήμερα το κατώτατο όριο διαμορφώνεται σε €586,08). Για συγκεκριμένες κατηγορίες ασφαλισμένων (ασφαλισμένοι κάτω 5ετίας προερχόμενοι από το ΕΤΑΑ και αποφοίτους σχολών ανώτατης εκπαίδευσης που είναι εγγεγραμμένοι σε επιστημονικούς συλλόγους ή επιμελητήρια που έχουν τη μορφή ΝΠΔΔ προερχόμενους από τον ΟΑΕΕ), το κατώτατο όριο διαμορφώνεται στο 70% του ανωτέρω ποσού (δηλαδή στα €410,26) για τα πρώτα 5 έτη ασφάλισης. **Ως ανώτατο όριο** καθορίζεται αυτό των εμμίσθων ασφαλισμένων του άρθρου 38 του ν.4387/2016 (δηλαδή το ποσό των €5.860,80).

Σημειώνουμε ότι σε περιπτώσεις ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων που απασχολούνται παράλληλα ως μισθωτοί με καθεστώς μερικής απασχόλησης, το ως άνω κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται αφού αφαιρεθούν οι αποδοχές της μερικής απασχόλησης (άρθρο 28 παρ. 1 ν.4445/2016).

Για τα πρόσωπα που υπάγονται στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ **βάσει των σχετικών διατάξεων του ΟΓΑ**, προβλέπεται **κατώτατο όριο** μηνιαίου εισοδήματος ίσο με το 70% του εκάστοτε προβλεπόμενου κατώτατου βασικού μισθού άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών (σήμερα το κατώτατο όριο διαμορφώνεται σε €410,26). Ως **ανώτατο όριο** καθορίζεται αυτό των εμμίσθων ασφαλισμένων του άρθρου 38 του ν.4387/2016 (δηλαδή το ποσό των €5.860,80).

Γ. Καθορισμός μηνιαίας βάσης υπολογισμού ασφαλιστικών εισφορών

Με τις αριθ. οικ.61502/3399/30-12-2016 και οικ.61501/3398/30-12-2016 Υπουργικές Αποφάσεις (ΦΕΚ 4330, Β'), ρυθμίστηκαν, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν στο καθορισμό της μηνιαίας βάσης υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών σε περίπτωση άσκησης πολλαπλής επαγγελματικής δραστηριότητας (μισθωτή απασχόληση, ελεύθερο επάγγελμα, αυτοαπασχόληση, αγροτική δραστηριότητα).

Ειδικότερα διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις :

α) σε περίπτωση μισθωτής απασχόλησης (πλήρης απασχόληση) και άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος ή αυτοαπασχόλησης για τις οποίες προκύπτει υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των σχετικών διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ και του πρώην ΕΤΑΑ αντίστοιχα, μηνιαία βάση υπολογισμού των πάσης φύσεως ασφαλιστικών εισφορών αποτελεί το άθροισμα του εισοδήματος από την παροχή των μισθωτών υπηρεσιών και του καθαρού φορολογητέου αποτελέσματος από την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, με την επιφύλαξη των ειδικότερων ρυθμίσεων του άρθρου 38 του ν.4387/2016.

Για την εξεύρεση της βάσης υπολογισμού στις περιπτώσεις αυτές λαμβάνεται καταρχάς υπόψη το μηνιαίο εισόδημα από την μισθωτή εργασία και σε αυτό προστίθεται το εισόδημα των άλλων δραστηριοτήτων κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους.

Ως ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος λαμβάνεται το ποσό των €5.860,80 ενώ το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €586,08 (ακόμη και εάν πρόκειται για μισθωτό κάτω των 25 ετών ή για ελεύθερο επαγγελματία ή αυτοαπασχολούμενο κάτω 5ετίας).

Εάν πρόκειται για μισθωτή εργασία σε καθεστώς μερικής απασχόλησης, το κατώτατο όριο διαμορφώνεται αφού αφαιρεθούν οι αποδοχές μερικής απασχόλησης.

β) σε περίπτωση άσκησης περισσότερων της μίας επαγγελματικής δραστηριότητας, για τις οποίες θα προέκυπτε υποχρέωση ασφάλισης στον πρώην ΟΑΕΕ και το πρώην ΕΤΑΑ, ακόμη και εάν προκύπτει υποχρέωση ασφάλισης λόγω ιδιότητας

(υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ λόγω εγγραφής στο ΤΕΕ χωρίς άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας), μηνιαία βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών αποτελεί το άθροισμα του καθαρού φορολογητέου αποτελέσματος από έκαστη δραστηριότητα.

Για την εξεύρεση της βάσης υπολογισμού στις περιπτώσεις αυτές λαμβάνεται καταρχάς υπόψη το μηνιαίο εισόδημα από την βασική πηγή βιοπορισμού, δηλαδή το υψηλότερο εισόδημα, και σε αυτό προστίθεται το εισόδημα των λοιπών δραστηριοτήτων κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους.

Ως ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος λαμβάνεται το ποσό των €5.860,80 ενώ το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €586,08, (ακόμη και εάν πρόκειται για ασφαλισμένο που και για τις δύο δραστηριότητες θεωρείται ότι είναι ασφαλισμένος κάτω 5ετίας).

γ) σε περίπτωση μισθωτής απασχόλησης (πλήρης απασχόληση) ή άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος (ασφάλιση βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ) ή αυτοαπασχόλησης (ασφάλιση βάσει των διατάξεων του πρώην ΕΤΑΑ) και αγροτικής δραστηριότητας για την οποία προκύπτει υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των σχετικών διατάξεων του ΟΓΑ, ως βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών αποτελεί το άθροισμα του εισοδήματος από την παροχή των μισθωτών υπηρεσιών και του καθαρού φορολογητέου αποτελέσματος από έκαστη δραστηριότητα.

i) Για την εξεύρεση της βάσης υπολογισμού στις περιπτώσεις μισθωτής απασχόλησης και αγροτικής δραστηριότητας, λαμβάνεται καταρχάς υπόψη το μηνιαίο εισόδημα από την μισθωτή εργασία και σε αυτό προστίθεται το εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα.

Ως ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος λαμβάνεται το ποσό των €5.860,80 ενώ το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €410,26 (κατώτατο όριο εισοδήματος βάσει του άρθρου 40 του ν.4387/2016).

ii) Εάν ασκείται συγχρόνως και ελεύθερο επάγγελμα ή αυτοαπασχόληση, λαμβάνεται καταρχάς υπόψη το μηνιαίο εισόδημα από την μισθωτή εργασία και σε αυτό προστίθεται το εισόδημα των άλλων δραστηριοτήτων κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους. Ως ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος λαμβάνεται το ποσό των €5.860,80 ενώ το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €586,08 (ακόμη και εάν πρόκειται για μισθωτό κάτω των 25 ετών ή για ελεύθερο επαγγελματία ή αυτοαπασχολούμενο κάτω 5ετίας).

iii) Για την εξεύρεση της βάσης υπολογισμού στις περιπτώσεις άσκησης αγροτικής δραστηριότητας και ελεύθερου επαγγέλματος ή/και αυτοαπασχόλησης, λαμβάνεται το μηνιαίο εισόδημα από την βασική πηγή βιοπορισμού, δηλαδή το υψηλότερο εισόδημα, και σε αυτό προστίθεται το εισόδημα των λοιπών δραστηριοτήτων κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους. Ως ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος λαμβάνεται το ποσό των €5.860,80 ενώ το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €586,08 (ανεξάρτητα εάν πρόκειται για ασφαλισμένο άνω ή κάτω 5ετίας).

Σε κάθε περίπτωση η μηνιαία ασφαλιστική εισφορά για κάθε επαγγελματική δραστηριότητα υπολογίζεται με βάση το ασφάλιστρο που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 38, 39 και 40 του ν.4387/2016, όπως αυτό διαμορφώνεται κατά περίπτωση. Οι διατάξεις του άρθρου 98 του ανωτέρω νόμου που αφορούν στην μείωση των ασφαλιστικών εισφορών των αυτοαπασχολουμένων (ασφαλισμένων του πρώην ΕΤΑΑ) εφαρμόζονται επί του εισοδήματος και συνεπώς της ασφαλιστικής εισφοράς που προκύπτει από την αυτοαπασχόληση.

Παράδειγμα 1

Παλιός ασφαλισμένος, παρέχει εξαρτημένη εργασία και συγχρόνως ασκεί ελεύθερο επάγγελμα. Συνεπώς, έχει υποχρέωση καταβολής στον ΕΦΚΑ ασφαλιστικής εισφοράς : α) βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 ως μισθωτός (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ) και β) βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 ως ελεύθερος επαγγελματίας (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ, ασφαλισμένος άνω 5ετίας).

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €6.000,00 και το μηνιαίο εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα ανέρχεται σε €3.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά επί του ανωτάτου ορίου μηνιαίων αποδοχών (€5.860,80) βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016, ενώ δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικής εισφοράς για το μηνιαίο εισόδημα από την άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €4.000,00 και το μηνιαίο εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα ανέρχεται σε €3.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €4.000,00, ενώ για το ελεύθερο επάγγελμα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 επί του ποσού των €1.860,80 (€5.860,80 - €4.000,00).

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €2.000,00 και το μηνιαίο εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα ανέρχεται σε €1.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €2.000,00, και για το ελεύθερο επάγγελμα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 επί του ποσού των €1.000,00.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση (πλήρης απασχόληση από ασφαλισμένο κάτω των 25 ετών) οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €510,00 και το μηνιαίο εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα ανέρχεται σε €500,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €510,00, και για το ελεύθερο επάγγελμα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 επί του ποσού των €500,00.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €510,00 (πλήρης απασχόληση από ασφαλισμένο κάτω των 25 ετών) και προκύπτει ζημία από το ελεύθερο επάγγελμα, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του

άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €510,00. Για το ελεύθερο επάγγελμα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 επί του ποσού των €76,08 (€586,08 - €510,00).

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση (καθεστώς μερικής απασχόλησης) οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €200,00 και το μηνιαίο εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα ανέρχεται σε €100,00, το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €386,08 (€586,08 - €200,00). Ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €200,00. Για το ελεύθερο επάγγελμα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 επί του ποσού των €386,08.

Παράδειγμα 2

Νέος ασφαλισμένος, παρέχει εξαρτημένη εργασία και συγχρόνως ασκεί ελεύθερο επάγγελμα. Βάσει του προγενέστερου νομοθετικού πλαισίου (άρθρο 39 του ν.2084/1992, όπως ίσχυε), ο εν λόγω ασφαλισμένος υπαγόταν στην ασφάλιση ενός φορέα κύριας ασφάλισης, εν προκειμένω του πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ ή του πρώην ΟΑΕΕ, και κατέβαλε μία ασφαλιστική εισφορά. Από 1/1/2017, ο εν λόγω ασφαλισμένος έχει υποχρέωση καταβολής στον ΕΦΚΑ ασφαλιστικής εισφοράς : α) βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 επί των μηνιαίων αποδοχών ως μισθωτός (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ) και β) βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 επί του μηνιαίου εισοδήματος ως ελεύθερος επαγγελματίας (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ).

Παράδειγμα 3

Παλιός ασφαλισμένος, ασκεί ελεύθερο επάγγελμα (υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ) και αυτοαπασχόληση (υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των διατάξεων του πρώην ΕΤΑΑ). Και για τις δύο δραστηριότητες είναι ασφαλισμένος άνω 5ετίας.

- Εάν από το ελεύθερο επάγγελμα έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους €4.000,00 και από την αυτοαπασχόληση ύψους €3.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 για το ποσό των €4.000,00 (εισόδημα από ελεύθερο επάγγελμα) και επί του ποσού των €1.860,80 (€5.860,80 - €4.000,00) για το εισόδημα από την αυτοαπασχόληση. Η προκύπτουσα μηνιαία ασφαλιστική εισφορά για την αυτοαπασχόληση μειώνεται περαιτέρω βάσει του άρθρου 98 του ν.4387/2016.

- Εάν από το ελεύθερο επάγγελμα έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους €200,00 και από την αυτοαπασχόληση ύψους €150,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά επί του κατώτατου ορίου μηνιαίων αποδοχών (€586,08) βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016.

Παράδειγμα 4

Παλαιός ασφαλισμένος, ασκεί ελεύθερο επάγγελμα (υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ) και αυτοαπασχόληση (υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των διατάξεων του πρώην ΕΤΑΑ). Για τον πρώην ΟΑΕΕ είναι ασφαλισμένος άνω 5ετίας και το πρώην ΕΤΑΑ ασφαλισμένος κάτω 5ετίας με 3 έτη ασφάλισης.

- Εάν από το ελεύθερο επάγγελμα έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους €4.000,00 και από την αυτοαπασχόληση ύψους €3.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά επί του ποσού των €4.000,00 με ασφαλιστρο 20% για το ελεύθερο επάγγελμα, και επί του ποσού των €1.860,80 (€5.860,80 - €4.000,00) με ασφαλιστρο 17% για την αυτοαπασχόληση. Η προκύπτουσα μηνιαία ασφαλιστική εισφορά για την αυτοαπασχόληση μειώνεται περαιτέρω βάσει του άρθρου 98 του ν.4387/2016.

- Εάν από το ελεύθερο επάγγελμα έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους €200,00 και από την αυτοαπασχόληση ύψους €150,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά επί του κατωτάτου ορίου μηνιαίων αποδοχών (€586,08) βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016. Στην περίπτωση αυτή δεν δικαιούται την μείωση του άρθρου 98 του ν.4387/2016.

Παράδειγμα 5

Παλαιός ασφαλισμένος, παρέχει εξαρτημένη εργασία και συγχρόνως ασκεί αγροτική δραστηριότητα. Συνεπώς, έχει υποχρέωση καταβολής στον ΕΦΚΑ ασφαλιστικής εισφοράς : α) βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 ως μισθωτός (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ) και β) βάσει του άρθρου 40 του ν.4387/2016 λόγω άσκησης αγροτικής δραστηριότητας (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΓΑ).

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €6.000,00 και το μηνιαίο εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα ανέρχεται σε €3.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά επί του ανωτάτου ορίου μηνιαίων αποδοχών (€5.860,80) βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016, ενώ δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικής εισφοράς για το μηνιαίο εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €2.000,00 και το μηνιαίο εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα ανέρχεται σε €6.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €2.000,00, ενώ για την αγροτική δραστηριότητα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 40 επί του ποσού των €3.860,80 (€5.860,80 - €2.000,00).

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση (καθεστώς μερικής απασχόλησης) οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €200,00 και το μηνιαίο εισόδημα από την αγροτική

δραστηριότητα ανέρχεται σε €100,00, το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος στην περίπτωση αυτή διαμορφώνεται σε €410,26. Ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το ποσό των €200,00. Δεδομένου ότι το μηνιαίο εισόδημα και από τις δύο δραστηριότητες ανέρχεται σε €300,00 (€200,00 από την μισθωτή εργασία και €100,00 από την αγροτική δραστηριότητα) και υπολείπεται του κατωτάτου μηνιαίου εισοδήματος (€410,26 εν προκειμένω), ο ασφαλισμένος θα καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 40 επί του ποσού των €210,26 (€410,26 - €200,00).

Παράδειγμα 6

Παλιός ασφαλισμένος, ασκεί ελεύθερο επάγγελμα (υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ) και αγροτική δραστηριότητα (υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΓΑ). Βάσει του προγενέστερου νομοθετικού πλαισίου, ο εν λόγω ασφαλισμένος εξαιρούνταν από την ασφάλιση του ΟΓΑ και υπαγόταν υποχρεωτικά στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ. Από 1/1/2017, ο εν λόγω ασφαλισμένος έχει υποχρέωση καταβολής στον ΕΦΚΑ ασφαλιστικής εισφοράς : α) βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 ως ελεύθερος επαγγελματίας (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ) και β) βάσει του άρθρου 40 του ν.4387/2016 λόγω άσκησης αγροτικής δραστηριότητας (υποχρέωση ασφάλισης βάσει των διατάξεων του πρώην ΟΓΑ).

- Εάν από το ελεύθερο επάγγελμα έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους €4.000,00 και από την αγροτική δραστηριότητα ύψους €3.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 επί του ποσού των €4.000,00, ενώ για το εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα και μέχρι του ανωτάτου ορίου εισοδήματος, δηλαδή για το ποσό των 1.860,80 (€5.860,80 - €4.000,00) βάσει του άρθρου 40 του ν.4387/2016.

- Εάν από το ελεύθερο επάγγελμα έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους €150,00 και από την αγροτική δραστηριότητα ύψους €100,00, το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος διαμορφώνεται σε €586,08 και ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 39 του ν.4387/2016, δηλαδή επί του κατωτάτου ορίου εισοδήματος ύψους €586,08.

Παράδειγμα 7

Παλιός ασφαλισμένος, που εργάζεται ως διοικητικός υπάλληλος στον ΟΤΕ και είναι συγχρόνως μέλος του ΤΕΕ υπαγόταν μέχρι 31/12/2016 υποχρεωτικά στην ασφάλιση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ / πρώην ΤΑΠΟΤΕ και στην ασφάλιση του ΕΤΑΑ – ΤΣΜΕΔΕ (ασφαλισμένος άνω 5ετίας). Ο εν λόγω ασφαλισμένος από 1/1/2017 έχει υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικής εισφοράς ως μισθωτός βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 και ως αυτοαπασχολούμενος βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016.

- Εάν από την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €1.000,00 και από την αυτοαπασχόληση το μηνιαίο εισόδημα ανέρχεται σε €100,00, ο

ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016 επί των €1.000,00. Δεδομένου ότι οι μηνιαίες αποδοχές υπερβαίνουν το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος (€586,08) τότε για την αυτοαπασχόληση καταβάλλεται μηνιαία εισφορά υπολογιζόμενη επί του πραγματικού μηνιαίου εισοδήματος, δηλαδή επί του ποσού των €100,00.

Εάν δεν υπάρχει εισόδημα από αυτοαπασχόληση (ασφάλιση λόγω ιδιότητας χωρίς άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας) τότε δεν καταβάλλεται ασφαλιστική εισφορά ως αυτοαπασχολούμενος

- Εάν από την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €510,00 και από την αυτοαπασχόληση το μηνιαίο εισόδημα ανέρχεται σε €100,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016 επί των €510,00. Για την αυτοαπασχόληση καταβάλλεται μηνιαία εισφορά βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 επί του πραγματικού μηνιαίου εισοδήματος, δηλαδή επί του ποσού των €100,00.

Εάν δεν προκύπτει εισόδημα από αυτοαπασχόληση, τότε, δεδομένου ότι οι μηνιαίες αποδοχές δεν υπερβαίνουν το κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος (€586,08), καταβάλλεται, πλην της εισφοράς για την μισθωτή εργασία, και ασφαλιστική εισφορά υπολογιζόμενη επί του ποσού €76,08 (€586,08 - €510,00) ώστε να καλυφθεί η προβλεπόμενη ελάχιστη εισφορά.

Παράδειγμα 8

- Παλαιός ασφαλισμένος, που έχει διοριστεί ως διοικητικός υπάλληλος στο Δημόσιο και είναι συγχρόνως δικηγόρος σε αναστολή, μέχρι 31/12/2016 υπαγόταν υποχρεωτικά στην ασφάλιση του Δημοσίου και στην ασφάλιση του ΕΤΑΑ – Τομέας Ασφάλισης Νομικών. Ο εν λόγω ασφαλισμένος από 1/1/2017 έχει υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικής εισφοράς ως μισθωτός, βάσει του άρθρου 5 του ν.4387/2016, και ως αυτοαπασχολούμενος βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016, εφόσον το ποσό της εισφοράς του καταβάλλεται λόγω της έμμισθης σχέσης δεν καλύπτει την προβλεπόμενη από το άρθρο 39 παρ. 5 του ν.4387/2016 προβλεπόμενη εισφορά για τους δικηγόρους σε αναστολή.

- Νέος ασφαλισμένος, που έχει διοριστεί ως διοικητικός υπάλληλος στο Δημόσιο και είναι συγχρόνως δικηγόρος σε αναστολή, μέχρι 31/12/2016 υπαγόταν στην ασφάλιση του ΕΤΑΑ – Τομέας Ασφάλισης Νομικών, βάσει του άρθρου 39 του ν.2084/1992, όπως ισχύει. Ο εν λόγω ασφαλισμένος από 1/1/2017 έχει υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικής εισφοράς ως μισθωτός βάσει του άρθρου 5 του ν.4387/2016 και ως αυτοαπασχολούμενος βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016, εφόσον το ποσό της εισφοράς του καταβάλλεται λόγω της έμμισθης σχέσης δεν καλύπτει την προβλεπόμενη από το άρθρο 39 παρ. 5 του ν.4387/2016 προβλεπόμενη εισφορά για τους δικηγόρους σε αναστολή.

Εισφορές εκπαιδευτών σε ΙΕΚ

Επισημαίνουμε ότι από 1/1/2017 **έχει καταργηθεί η διάταξη του άρθρου 31 του ν.4186/2013**, όπως ισχύει, ως προς την πρόβλεψη ότι όσα από τα πρόσωπα της διάταξης αυτής υπάγονταν λόγω ιδιότητας στην κύρια ασφάλιση, άλλου πλην του (πρώην) ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, πρώην φορέα κύριας ασφάλισης, καθώς και όσα εκ των ανωτέρω προσώπων παρέχουν την εργασία τους αυτή ως συγκύριο επάγγελμα, εξαιρούνταν της ασφάλισης του πρώην ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, καταβάλλοντας εισφορά ύψους 10% επί των μικτών αποδοχών τους υπέρ του ΑΚΑΓΕ, η οποία βάρυνε ισόποσα τον υπόχρεο εργοδότη και τον απασχολούμενο.

Παράδειγμα 9

- Ασφαλισμένος, ο οποίος λόγω απασχόλησης υπαγόταν στην κύρια ασφάλιση άλλου, πλην του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, φορέα κύριας ασφάλισης (π.χ. στον πρώην ΟΑΕΕ ως ελεύθερος επαγγελματίας), ο οποίος παράλληλα απασχολείται και ως εκπαιδευτής σε ΙΕΚ, ΚΕΚ κ.λπ., για την απασχόλησή του ως εκπαιδευτής από 1/1/2017 υπάγεται στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ ως μισθωτός βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016.
- Δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος παράλληλα με την υπηρεσία του απασχολείται και ως εκπαιδευτής σε ΙΕΚ, ΚΕΚ κ.λπ., για την απασχόλησή του ως εκπαιδευτής από 1/1/2017 υπάγεται στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ ως μισθωτός βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016.
- Εκπαιδευτής σε ένα ΙΕΚ, ΚΕΚ κ.λπ., ο οποίος παράλληλα απασχολείται ως εκπαιδευτής και σε άλλο ΙΕΚ, ΚΕΚ κ.λπ., υπάγεται από 1/1/2017 στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ ως μισθωτός βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για κάθε μία απασχόληση (πολλαπλή μισθωτή απασχόληση).

Εισφορές μελών Διοικητικού Συμβουλίου Α.Ε.

Από τις ρυθμίσεις του άρθρου 38 παρ. 3δ του ν.4387/2016 προβλέπεται ότι τα πρόσωπα που διορίζονται ως μέλη Διοικητικού Συμβουλίου Α.Ε. και λαμβάνουν αμοιβή, καταβάλλουν εισφορά ως μισθωτοί, η οποία υπολογίζεται επί της αμοιβής κατ' αποκοπή.

Από τις ρυθμίσεις του άρθρου 39 παρ. 7β του ν.4387/2016 προβλέπεται ότι τα μέλη του Δ.Σ. των Α.Ε. με αντικείμενο επιχειρήσεως επαγγελματική, βιοτεχνική ή εμπορική δραστηριότητα σε όλη την Επικράτεια, εφόσον αυτά είναι μέτοχοι κατά ποσοστό 3% τουλάχιστον, καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές ελεύθερου επαγγελματία, ως ασφαλισμένοι του πρώην ΟΑΕΕ.

Συνεπώς, στις περιπτώσεις που ο ασφαλισμένος είναι μέτοχος κατά ποσοστό άνω του 3% σε Α.Ε. με επαγγελματική, βιοτεχνική ή εμπορική δραστηριότητα, και μετέχει στην ανωτέρω ή σε άλλη Α.Ε. ως μέλος του Δ.Σ. και λαμβάνει και αμοιβή, καταβάλλει εισφορά επί της αμοιβής που λαμβάνει βάσει του άρθρου 38 του

ν.4387/2016, ενώ καταβάλλει εισφορά επί των μερισμάτων που εισπράττει ως εταίρος βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016, εφαρμοζόμενων σε κάθε περίπτωση των προβλεπόμενων στο άρθρο 36 παρ. 1 του ν.4387/2016.

Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω πρόσωπα δεν καταβάλλουν εισφορές υπέρ συνεισπραττομένων κλάδων ως μισθωτοί σύμφωνα με την αριθ. Φ.80000/οικ.61689/2215/30-12-2016 (ΑΔΑ : 7Χ78465Θ1Ω-1Λ3).

Σε ότι αφορά την καταβολή εισφορών για την επικουρική ασφάλιση και την εφάπαξ παροχή των ανωτέρω προσώπων δεν καταβάλλονται εισφορές εάν δεν υφίσταται υποχρεωτική υπαγωγή στην ασφάλιση των κλάδων αυτών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ισχύουσα νομοθεσία.

Για την καλύτερη κατανόηση του εφαρμοζόμενου κατωτάτου ορίου μηνιαίου εισοδήματος σε περίπτωση πολλαπλής απασχόλησης και του σχετικού ποσοστού ασφαλιστρού που θα εφαρμόζεται στο εισόδημα από την δεύτερη απασχόληση μέχρι τη συμπλήρωση του κατωτάτου ορίου εισοδήματος, παραθέτουμε τον κάτωθι πίνακα:

Αναληφθείσα Δραστηριότητα	Αναληφθείσα Δραστηριότητα	Κατώτατο Όριο και Ασφάλιστρο για την εφαρμογή του άρθρου 36 παρ. 1 του ν.4387/2016
Μισθωτός, άνω των 25 ετών, με πλήρη απασχόληση Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Ελεύθερος Επαγγελματίας ή Αυτοαπασχολούμενος, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : 20%
Μισθωτός, άνω των 25 ετών, με πλήρη απασχόληση Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Ελεύθερος Επαγγελματίας ή Αυτοαπασχολούμενος, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : 14% ή 17%
Μισθωτός, άνω των 25 ετών, με πλήρη απασχόληση Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Άσκηση Αγροτικής Δραστηριότητας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : Μεταβατικό ανά έτος	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €410,26 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : Μεταβατικό ανά έτος
Μισθωτός, κάτω των 25 ετών, με πλήρη απασχόληση Κατώτατο Όριο : €510,95 Ασφάλιστρο : 20%	Ελεύθερος Επαγγελματίας ή Αυτοαπασχολούμενος, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : 20%
Μισθωτός, κάτω των 25 ετών, με πλήρη απασχόληση Κατώτατο Όριο : €510,95 Ασφάλιστρο : 20%	Ελεύθερος Επαγγελματίας ή Αυτοαπασχολούμενος, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : 14% ή 17%
Μισθωτός, κάτω των 25 ετών,	Άσκηση Αγροτικής Δραστηριότητας	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €410,26

με πλήρη απασχόληση Κατώτατο Όριο : €510,95 Ασφάλιστρο : 20%	Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : Μεταβατικό ανά έτος	Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : Μεταβατικό ανά έτος
Ελεύθερος Επαγγελματίας, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Αυτοαπασχολούμενος, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : 20%
Ελεύθερος Επαγγελματίας, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Αυτοαπασχολούμενος, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : α. 20% εάν το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα είναι υψηλότερο από το εισόδημα από την αυτοαπασχόληση β. 14% ή 17% εάν το εισόδημα από την αυτοαπασχόληση είναι υψηλότερο από το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα
Ελεύθερος Επαγγελματίας, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Αυτοαπασχολούμενος, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : α. 20% εάν το εισόδημα από την αυτοαπασχόληση είναι υψηλότερο από το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα β. 14% ή 17% εάν το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα είναι υψηλότερο από το εισόδημα από την αυτοαπασχόληση
Ελεύθερος Επαγγελματίας, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Αυτοαπασχολούμενος, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : 14% ή 17% (ανάλογα με το ποιο εισόδημα είναι υψηλότερο)
Ελεύθερος Επαγγελματίας, ή Αυτοαπασχολούμενος, άνω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €586,08 Ασφάλιστρο : 20%	Άσκηση Αγροτικής Δραστηριότητας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : Μεταβατικό ανά έτος	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : α. 20% εάν το εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα είναι υψηλότερο από το

		εισόδημα για το ελεύθερο επάγγελμα β. Μεταβατικό ανά έτος εάν το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα είναι υψηλότερο από το εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα
Ελεύθερος Επαγγελματίας, ή Αυτοαπασχολούμενος, κάτω 5ετίας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : 14% ή 17%	Άσκηση Αγροτικής Δραστηριότητας Κατώτατο Όριο : €410,26 Ασφάλιστρο : Μεταβατικό ανά έτος	Εφαρμοζόμενο Κατώτατο Όριο : €586,08 Εφαρμοζόμενο Ασφάλιστρο : α. Μεταβατικό εάν το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα είναι υψηλότερο από το εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα β. 14% ή 17% εάν το εισόδημα από την αγροτική δραστηριότητα είναι υψηλότερο από το εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα

II. Ρυθμίσεις παρ. 2 του άρθρου 36 του ν.4387/2016

Στις ρυθμίσεις της παρ. 2, όπως προαναφέρθηκε, εμπίπτουν τα πρόσωπα που ασκούν πολλαπλή επαγγελματική δραστηριότητα (μισθωτή εργασία και αυτοαπασχόληση), για τις οποίες όμως μέχρι 31/12/2016 προέκυπτε υποχρέωση υπαγωγής σε έναν μόνο φορέα κύριας ασφάλισης.

Στην περίπτωση αυτή, ο ασφαλισμένος καταβάλλει :

- α) εισφορά βάσει του άρθρου 38 του ν.4387/2016 για το εισόδημα που προέρχεται από την παροχή εξαρτημένης εργασίας και
- β) εισφορά βάσει του άρθρου 39 του ν.4387/2016 για τυχόν υπάρχον εισόδημα που προέρχεται από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, για το οποίο εκδίδονται δελτία παροχής υπηρεσιών, τιμολόγια ή αποδείξεις επαγγελματικής δαπάνης. Στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 39 του ν.4387/2016 περί κατωτάτου ορίου μηνιαίου εισοδήματος. Σε κάθε περίπτωση όμως, σύμφωνα με την παρ. 12 του άρθρου 2 της αριθ. οικ.61502/3399/30-12-2016 Υπουργικής Απόφασης, το άθροισμα του εισοδήματος από την εξαρτημένη εργασία και το ελεύθερο επάγγελμα δεν μπορεί να υπολείπεται του κατωτάτου ορίου εισοδήματος, δηλαδή του ποσού των €586,08 ή (€410,26 για τους ασφαλισμένους κάτω 5ετίας), και να μην υπερβαίνει το ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος, δηλαδή το ποσό των €5.860,80.

Σημειώνουμε ότι στην περίπτωση που ασκούνται διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες για το σύνολο των οποίων προέκυπτε μέχρι 31/12/2016 υποχρεωτική ασφάλιση στον πρώην ΟΑΕΕ, καταβάλλεται μία μηνιαία εισφορά **υπολογιζόμενη στο άθροισμα του μηνιαίου εισοδήματος από κάθε επαγγελματική δραστηριότητα.**

Παράδειγμα 10

Ιατρός (ασφαλισμένος άνω 5ετίας), παρέχει μισθωτή εργασία σε ιδιωτική κλινική και συγχρόνως διατηρεί ιδιωτικό ιατρείο. Και για τις δύο αυτές δραστηριότητες μέχρι 31/12/2016 υπαγόταν υποχρεωτικά στην ασφάλιση του ΕΤΑΑ – ΤΣΑΥ.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχεται σε €4.000,00 και από την αυτοαπασχόληση το μηνιαίο εισόδημα ανέρχεται σε €2.000,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016 επί των €4.000,00. Για την αυτοαπασχόληση καταβάλλεται μηνιαία εισφορά μέχρι το ανώτατο όριο εισοδήματος, δηλαδή επί του ποσού των €1.860,80 (€5.860,80 - €4.000,00). Η προκύπτουσα μηνιαία ασφαλιστική εισφορά για την αυτοαπασχόληση μειώνεται περαιτέρω βάσει του άρθρου 98 του ν.4387/2016.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €510,00 και το μηνιαίο εισόδημα από την αυτοαπασχόληση ανέρχεται σε €150,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016 επί των €510,00. Για την αυτοαπασχόληση καταβάλλεται μηνιαία εισφορά επί του πραγματικού μηνιαίου εισοδήματος, δηλαδή επί του ποσού των €150,00.

- Εάν για την μισθωτή απασχόληση οι μηνιαίες αποδοχές ανέρχονται σε €510,00 και το μηνιαίο εισόδημα από την αυτοαπασχόληση ανέρχεται σε €60,00, ο ασφαλισμένος καταβάλλει μηνιαία εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016 επί των €510,00. Για την αυτοαπασχόληση καταβάλλεται μηνιαία εισφορά μέχρι το κατώτατο όριο εισοδήματος, δηλαδή επί του ποσού των €76,08 (€586,08 - €510,00).

III. Εφαρμογή των ρυθμίσεων της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν.4387/2016 από 1/2017

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών από 1/1/2017 αποτελούν οι μηνιαίες αποδοχές σε περίπτωση μισθωτής απασχόλησης και το μηνιαίο εισόδημα από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας σε περίπτωση άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος ή αυτοαπασχόλησης ή αγροτικής δραστηριότητας. Συνεπώς για τον καθορισμό της

βάσης υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών θα πρέπει να προσδιοριστεί το ύψος του εισοδήματος που προέρχεται από κάθε αναληφθείσα επαγγελματική δραστηριότητα.

Τα σχετικά στοιχεία πρόκειται να αντληθούν από τα αρχεία της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων (ΓΓΔΕ). Από τη σχετική αντιστοίχιση των ασφαλιστέων στον ΕΦΚΑ δραστηριοτήτων προς την κωδικοποίηση των εισοδημάτων που τηρεί η ΓΓΔΕ προέκυψαν τρεις βασικές πηγές προέλευσης εισοδήματος:

Πηγή Α : Εισοδήματα από Επιχειρηματική Δραστηριότητα στα οποία περιλαμβάνονται εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα, από παροχή υπηρεσιών, από αμοιβές μελών εταιρειών, εισοδήματα διαχειριστή Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (ΙΚΕ) και από μονοπρόσωπη ΙΚΕ, καθώς και μερίσματα ανωνύμων εταιρειών

Πηγή Β : Εισοδήματα από Αγροτική Δραστηριότητα

Πηγή Γ : Εισοδήματα από Μισθωτές Υπηρεσίες στα οποία περιλαμβάνονται εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και από αμοιβές μελών Δ.Σ.

Με βάση τον ανωτέρω καθορισμό των πηγών εισοδήματος, και σύμφωνα με τα περιλαμβανόμενα στην παράγραφο Ι της παρούσας εγκυκλίου, για την πρώτη εφαρμογή των ρυθμίσεων της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν.4387/2016, η βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών σε περίπτωση υποχρέωσης καταβολής πολλαπλών ασφαλιστικών εισφορών καθορίζεται ως εξής:

1. Άσκηση μίας μισθωτής απασχόλησης και μίας μη μισθωτής απασχόλησης (ελεύθερο επάγγελμα ή αυτοαπασχόληση ή αγροτική δραστηριότητα)

Για τον καθορισμό της βάσης υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών στην περίπτωση αυτή, εξετάζεται αρχικά το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ).

α) Εάν το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ) υπερβαίνει το ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος (€5.860,80), οι ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται επί του ανωτάτου ορίου σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016, και δεν εξετάζονται τα εισοδήματα που προκύπτουν από τις άλλες δύο πηγές εισοδημάτων (Πηγή Α και Β).

β) Εάν το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ) δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο, τότε εξετάζεται το εισόδημα από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος ή αυτοαπασχόλησης ή αγροτικής δραστηριότητας (Πηγή Α και Β). Σε ασφαλιστικές εισφορές υπόκειται το σύνολο του εισοδήματος από την Πηγή Α ή Β, ή μέρος αυτού και μέχρι τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου μηνιαίου εισοδήματος.

γ) Εάν το άθροισμα του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ) και από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας ή αγροτικής δραστηριότητας (Πηγή Α και Β) δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος (€5.860,80) και δεν υπολείπεται του κατωτάτου ορίου μηνιαίου εισοδήματος (€586,08 σε περίπτωση άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος ή αυτοαπασχόλησης ή €410,26 σε περίπτωση

αγροτικής δραστηριότητας), τότε το σύνολο του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ) υπόκειται σε ασφαλιστική εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016, καθώς και το σύνολο του εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα ή αγροτική δραστηριότητα (Πηγή Α ή Β) υπόκειται σε ασφαλιστική εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 39 ή 40 του ν.4387/2016.

δ) Εάν το άθροισμα του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ) και από την άσκηση επιχειρηματικής ή αγροτικής δραστηριότητας (Πηγή Α ή Β) υπολείπεται του κατωτάτου ορίου μηνιαίου εισοδήματος (€586,08 σε περίπτωση άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος ή αυτοαπασχόλησης ή €410,26 σε περίπτωση αγροτικής δραστηριότητας), τότε το σύνολο του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες (Πηγή Γ) υπόκειται σε ασφαλιστική εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν.4387/2016, ενώ το ποσό του εισοδήματος που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του κατωτάτου ορίου (€586,08 ή €410,26) υπόκειται σε ασφαλιστική εισφορά σύμφωνα με το άρθρο 39 του ν.4387/2016 ή σύμφωνα με το άρθρο 40 του ν.4387/2016.

Σημειώνουμε ότι κατά την πρώτη εφαρμογή της ρύθμισης, και μέχρι των ολοκλήρωση των απαιτούμενων μηχανογραφικών προσαρμογών, προκειμένου να προσδιοριστεί εάν ο ασφαλισμένος απασχολείται ως μισθωτός αναζητούνται τα σχετικά στοιχεία από τις πιο πρόσφατα διαθέσιμες Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (ΑΠΔ), και για τον καθορισμό του ύψους των μηνιαίων αποδοχών από το πιο πρόσφατο εκκαθαρισμένο φορολογικό έτος.

2. Άσκηση μίας μισθωτής απασχόλησης και πολλαπλών μη μισθωτών απασχολήσεων (ελεύθερο επάγγελμα ή αυτοαπασχόληση ή αγροτική δραστηριότητα)

Εφαρμόζονται τα περιλαμβανόμενα στην ανωτέρω περίπτωση 1 (μία μισθωτή απασχόληση και μία μη μισθωτή απασχόληση). Ως προς τον καθορισμό του εισοδήματος που υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές, λαμβάνεται κατ' αρχήν το εισόδημα από την μισθωτή απασχόληση και προστίθεται εν συνέχεια το εισόδημα από κάθε μη μισθωτή δραστηριότητα κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο).

Επισημαίνουμε ότι εάν ασκείται ταυτόχρονα ελεύθερο επάγγελμα και αυτοαπασχόληση, **κατά την πρώτη εφαρμογή της ρύθμισης**, δεν είναι δυνατός ο διαχωρισμός των εισοδημάτων που προκύπτουν από κάθε δραστηριότητα. Δεδομένου όμως ότι μπορεί το ύψος του ασφαλιστρού να διαφοροποιείται μεταξύ των δραστηριοτήτων (ασφαλισμένοι κάτω 5ετίας για την αυτοαπασχόληση) ή να έχει εφαρμογή η ρύθμιση του άρθρου 98 του ν.4387/2016 για τους αυτοαπασχολούμενους, το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα (Πηγή Α) θεωρείται ότι κατά 50% προέρχεται από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος και κατά 50% από την αυτοαπασχόληση.

3. Άσκηση πολλαπλών μη μισθωτών απασχολήσεων (ελεύθερο επάγγελμα ή αυτοαπασχόληση ή αγροτική δραστηριότητα)

Διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις :

α) άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος και αυτοαπασχόλησης, οπότε το εισόδημα που υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές προέρχεται εξ' ολοκλήρου από επιχειρηματική δραστηριότητα (Πηγή Α) και θεωρείται ότι κατά 50% προέρχεται από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος και κατά 50% από την αυτοαπασχόληση. Σε κάθε υποσύνολο του εισοδήματος εφαρμόζονται τα ποσοστά ασφαλίστρου που προβλέπονται κατά περίπτωση από το άρθρο 39 του ν.4387/2016 και οι ρυθμίσεις του άρθρου 98 του ν.4387/2016. Ως κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος θεωρείται το ποσό των €586,08, και εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση ποσοστά ασφαλίστρου άνω και κάτω 5ετίας.

β) άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος ή αυτοαπασχόλησης και αγροτικής δραστηριότητας, οπότε το εισόδημα που υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές προέρχεται από επιχειρηματική δραστηριότητα (Πηγή Α) και από αγροτική δραστηριότητα (Πηγή Β). Ως προς τον καθορισμό του εισοδήματος που υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές, το εισόδημα από κάθε πηγή κατατάσσεται κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους (από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο). Σε κάθε υποσύνολο του εισοδήματος εφαρμόζονται τα ποσοστά ασφαλίστρου που προβλέπονται κατά περίπτωση από το άρθρο 39 και 40 του ν.4387/2016, καθώς και οι ρυθμίσεις του άρθρου 98 του ν.4387/2016 εάν υπάρχει αυτοαπασχόληση. Ως κατώτατο όριο μηνιαίου εισοδήματος θεωρείται το ποσό των €586,08 και εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση ποσοστά ασφαλίστρου άνω και κάτω 5ετίας και του άρθρου 40 του ν.4387/2016.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ